שני שעירי פרק שישי יומא סז.

מסורת הש"ס

תשעים רים. היו מירושלים ועד (ו) לוק הר גבוה וחקוף כדאמרי' בבבא מציעא ו) עלתה לרמשי לוקין ונפלה: **שבעה ומחצה רים לכל מיל.** הרי לתשעים רים י"ב מיל והם י"ח מסעות מירושלים לסוכה הראשונה מסע אחד ומסוכה לסוכה עד י' סוכות ט' מסעות הרי י' מסעות ומסוכה אחרונה לצוק מסע אחד הרי לכל מסע ומסע מיל חוץ מאחד מהן שיש בו ב' מילין היינו דקתני ומלוין אותו מסוכה לסוכה שהמיל הוא תמוס שבת חוץ מאחרון שהוא רחוק ב' מילין ומלויהו מיל ועומד מרחוק ורואה את מעשיו והמשכנו הזה אינו שוה לתשבון איסד רבי אלעזר ז) קליר וכשלשים קנים הוא קלב הרים לאותו תשבון אינו עולה לאלפים אמה המיל אבל בברייתא דהאזינו בספרי ח) מלינו שם מידת חלוקת ארץ ישראל לעתיד לבוא רוחב גבול כל שבט ושבט שבעים ומשמה מיל וגם רבי אלעזר קליר יסד כן בפיוט ארחק בנקיון כפות ט) ברוחב ע"ה מיל מרילותיה והם כ"ה אלף קנים שבספר יחזקאל (מה) שנאמר ומן המדה הזאת תמוד וגו' וכל קנה ו' אמות הרי ק"ל אלף אמה תן לכל אלפים אמה מיל הרי ע"ה מיל: **הרי מיס והרי מזון.** בגמרא מפרש אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו: **שאינו מגיע עמו לצוק.** כמו שפירשתי לפי שהוא רחוק ב' מילין: **חולק לשון של והורים.** בגמרא מפרש טעמא: **כא ושב לו.** מוחר עד סוכה האחרונה אע"פ שהיוצא חוץ לתחום אפילו ברשות אין לו אלא אלפים אמה ממקום שיצא בשם ברשות זה התירו לפי שהוא מעונה וחלש ועוד שיצא לעמוד יחידי במדבר משתמשך: **מאימתי מעמא בגדים.** לכתיב והמשלח את השעיר יכבס בגדיו (ויקרא טז): **גמ' חמש סוכות ועשרה מילין.** וכל אחד מלויהו יותר ממיל או) עד הסוכה על ידי עירוב: **סח לי אלעזר בני.** בלשון שמוק על דברי ואמר לי אם ע"י עירוב דיי לנו בב' סוכות שיהיו בני ירושלים מלוין אותו שני מילין ומסוכה לראשונה יצאו לקראתו ב' מילין הרי ד' מילין שאתה יכול להרחיק הסוכה מירושלים וסוכה השניה לסוף ארבעה מילין של ראשונה ויהיו מקצת בני הראשונה מעברין לצד השניה ומקצת יעברו לצד ירושלים וכן בני שניה מקצתן מעברין לצד הראשונה ולצאת לקראתו ב' מילין ומקצתן מעברין לצד צוק לנוותו ב' מילין: **כמאן דרבי מאיר.** דאילו לרבי יהודה ורבי יוסי אף האחרון מגיע לצוק: **לא צריך אדם לכך.** לא לצרך אדם המשלח לחוט בדרך אלא מה טעם אמרו לו כן שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו להיות רעב כמי שאין לו: **כיון דמצוה בשעיר.** לדאמרי לאחריו כדכתיב (שם) אל ארץ גזירה דבר המתבצר ויורד לו אחרת נקטריה כולה בסלע זמנין דקדיש ומלבין קודם דאיפת השעיר ומייתבא דעתיה משמתת ליכון החטאים ולא איכפת ליה לקיים מצות השעיר לפיכך קודר באחרונה חליה בין קרניו ועיניו תלוין בו ומאחר שהוא עסוק בו באחרונה לא יעים מלבתפו והיא לא תלבין לחלאים עד שתגמר מלאכת כולה: **דגמים ליה לרישיה.** יכוף ראשו מתת גופו כשיפול לאחוריו ולא יוכל לראות הלשון אם הלבין לכתיב

תשעים רים שבעה ומחצה לכל מיל [א]על כל סוכה וסוכה אומרין לו הרי מזון והרי מים [ב]ומלוין אותו מסוכה לסוכה חוץ מאחרון שבהן שאינו מגיע עמו לצוק [ג]אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו [ד]מה היה עושה חולק לשון של והורית חציו קשור בסלע וחציו קשור בין שני קרניו ודחפו לאחריו והוא מתגלגל ויורד ולא היה [ה]מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים [ו]בא וישב לו תחת סוכה אחרונה עד שתחשך [ז]ומאימתי מטמא בגדים משיצא חוץ לחומת ירושלים ר' שמעון אומר משעת דחייתו לצוק: **גמ'** תנו רבנן [ח]עשר סוכות ושנים עשר מילין היו דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר תשע סוכות ועשרה מילין ר' יוסי אומר חמש סוכות ועשרה מילין היו וכולן על ידי עירוב אמר רבי יוסי סח לי אלעזר בני אם על ידי עירוב יכולני לעשות אפילו שתי סוכות ועשרה מילין כמאן אזלא הא דתניא חוץ מאחרון שבהן שלא הגיע עמו לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו כמאן כר' מאיר: על כל סוכה וסוכה אומרים לו הרי מזון והרי מים: [ט]תנא מעולם לא הוצרך אדם לכך [י]אלא שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו: מה היה עושה חולק לשון של והורית: ונקטריה כוליה בסלע כיון דמצוה בשעיר דילמא קדים ומלבין ומיתבא דעתיה ונקטריה כוליה בין קרניו זמנין דגמיש ליה לרישיה ולאו אדעתיה ת"ר [יא]בראשונה היו קושרין לשון של והורית על פתח האולם מבחוץ הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין ומתביישין התקינו שיהיו קושרין על פתח אולם מבפנים ועדיין היו מצינין ורואין הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין התקינו שיהיו קושרין אותו חציו בסלע וחציו בין קרניו אמר ר' נחום בר פפא משום רבי אלעזר הקפר בראשונה היו קושרין לשון של והורית על פתח אולם מבפנים וכיון שהגיע שעיר למדבר היה מלבין וידעו שנעשית מצותו שנאמר [יב]אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: לא היה מגיע למחצית ההר: איבעיא להו אותן אברים מה הן בהנאה רב ושמואל חד אמר [יג]מותרין וחד אמר אסורין מאן דאמר מותרין דכתיב

היא וכתר פלוגתא דרבי מאיר ור' יהודה ורבי יוסי קתני לה ועל כן מתמה גמרא אף על גב דרבי מאיר הוזכר בראשונה היו קושרין לשון של והורית על פתח אולם מבפנים וכיון שהגיע שעיר למדבר היה מלבין וידעו שנעשית מצותו שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. ולא היה מגיע למחצית ההר עד שנעשה אברים אברים. אותן איברים רב ושמואל חד אמר מותרים בהנאה הן, כלומר להאכילם לבהמות וחד אמר אסורין.

רבי יהודה אומר תשע סוכות ועשרה מילין. יש ספרים שיש בהן עשר סוכות אם כן לפי זה המחרוצה היתה עומדת בצוק ושמא משום מוצא דמשלח כדי שלא יצטרך לחזור וילין שם: **ובולן** על ידי עירוב. מכאן מקשים להא דאמר בפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף נא.) כזה יהו כל שובתי שבת פירות אלפים דתחום שבת ומעביר ד' אמות ברשות הרבים כולהו נותנין להם אלכסונן ומפר"ת דבכל לד שילך נותנין לו אלכסון ויכול לילך בשבת אלכסון של אלפים ובכל מקום שמזכיר בגמרא עמוד הרחב ד' על ד' לאו דווקא אלא כעי שיהא ריבועו כשיעור אלכסון של ד' על ד' דהיינו ה' טפחים ושלש חומשין וגבי כוורת בפ"ק דשבת (דף ח.) דנקט רחבה ו' ולא נקט רחבה ד' כמו בכל דוכתא משום דבכל דוכתא דאיירי במרוצע לא הוה צריך למיקנט אלא ד' ומצילא יבענא כמו שהוא באלכסונו כן הוא בכל מקום אבל סתם כוורת עגולה היא ואי הוה נקט רחבה ד' הוה משמע מכל לד כי כוורת אין לה אלכסון ובקה לפי מכאן משמע דתחום שבת מיל והיינו אלפים ומו לא כמו שהוכיח רש"י מיהו יש לומר דסימנא בעלמא הוא מיל כמו בכל דוכתא דנקט אלפים אף על גב דיהבי' ליה אלכסון הכי נמי הכא נקט מיל אף על גב דיהבי' ליה אלכסון מיהו קשה לפירושו דהא פחות דשבת יליפינן מערי לוים וערי לוים אין נותנין אלא לפחות העולם כדאיתא בפרק כילד מעברין (עירובין דף ט:) על כן פירש רבינו שמואל דהכולך ממזרח העולם למערבו או מצפון לדרום אין נותנין לו פחות אבל הולך מקרן דרומית מערבית של עולם למזרחית לפונית נותנין לו פחות ועמוד בהר"ר גבוה י' ורחב ד' על ד' אם העמיד ריבועו לריבועו של עולם חזק וגם על גביו מייב ואם אלכסונו עומד לריבוע העולם אינו מייב עד שיהא ריבועו ה' טפחים וג' חומשין [ט]: **כמאן** אולא הא דתניא חוץ מאחרון שבהן בו'. תימה לי אמאי לא קאמר כמאן אזלא הא דתנן חוץ מאחרון שבהם דהא כמתניתין נמי קתני לה וליכא למימר דגרסינן דתנן כמו יש ספרים שהוגה בהן דתנן ואמתני' קאי דאם כן אמאי מינבי ליה אסיפא מרישא הוה מצי לאוכוחי דמתני' אתיא כרבי מאיר דקתני מירושלים עד צוק ל' ריש ז' ומחלה לכל מיל דהיינו כרבי מאיר דאמר י"ב מיל וגרלה לי דגרס דתניא וסיפא דהא בריתא לתתינן עלה דתנן חוץ מאחרון שבהם דהא כמתניתין נמי קתני לה וליכא למימר דגרסינן דתנן כמו יש ספרים שהוגה בהן דתנן ואמתני' קאי דאם כן אמאי מינבי ליה אסיפא מרישא הוה מצי לאוכוחי דמתני' אתיא כרבי מאיר דקתני מירושלים עד צוק ל' ריש ז' ומחלה לכל מיל דהיינו כרבי מאיר דאמר י"ב מיל וגרלה לי דגרס דתניא וסיפא דהא בריתא לתתינן עלה דתנן חוץ מאחרון שבהם דהא כמתניתין נמי קתני לה ועל כן מתמה גמרא אף על גב דרבי מאיר הוזכר בראשונה היו קושרין לשון של והורית על פתח אולם מבפנים וכיון שהגיע שעיר למדבר היה מלבין וידעו שנעשית מצותו שנאמר [יא]אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: לא היה מגיע למחצית ההר: איבעיא להו אותן אברים מה הן בהנאה רב ושמואל חד אמר מותרים בהנאה הן, כלומר להאכילם לבהמות וחד אמר אסורין.

עין משפט
נר מצוה

לד א ב ג ד ה מיי' פ"ג מהל' עבודת יום"כ הלכה ז:
לה ו מיי' פ"ה מהלכות פרה הלכה ז:
לו ז מיי' פ"ג מהלכות עבודת יום"כ הל' ז:

תורה אור השלם

ו. לְכוּ נָא וְנִוָּכְחָה יֹאמַר יְיָ אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ אִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ: ישעיהו א יח

מוסף רש"י

למי שאין לו פת בסלו. אוכל כיום ובוחש על למחר (לקמן עד:). לשון של והורית. נמר סרוק ומשוך כעין לשון וכטע חדום וקושרין אותו בראש שעיר המשתלח והיה תולין מאלין הקביה ליטלאל שנאמר (ושפיה לו) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו (לעיל לפ:).

רבינו חננאל

ת"ר ר' סוכות וי"ב מילין היו דברי ר' מאיר. ר' יהודה אומר ט' סוכות וד' מילין היו. ר' יוסי אומר ח' סוכות וד' מילין היו פשוטין הן כולן [ג] אצל זה שאומר וכולן על ידי עירוב. א"ר יוסי שח לי אלעזר בני אם ע"י עירוב יכול אני לעשות בשתי סוכות וד' מילין, צריך פירוש הזה מירושי, עושה ברחוק ארבעה מילין מירושלים סוכה, ומרחיק ד' מילין ועושה סוכה אחרת. והמבקש לצוות המליך שעיר המשתלח, יוצא מירושלים ומערב בסוף מיל, והוא אלפים אמה שהן תחום שבת. כדי שיהא רשאי עוד לילך מיל אחר שהוא אלפים אמה אחרת. נמצא מהלך שני מילין מירושלים שהן ד' אלפים אמה, והשוכנים בסוכה יוצאין מיל כלפי ירושלים ומערב כדי להלך מיל אחר, נמצאו היוצאין מירושלים הולכין עמו שני מילין ומוציאין שם (הם) [האנשים] שיצאו מן הסוכה ותחורים האנשים שבאו עמו מירושלים והולכין עמו הם שבאו מן הסוכה מיל על ידי עירוב ומיל תחומם הנה ד' מילין. וכן בין סוכה לסוכה ד' מילין בענין הזה. אחרים מערבין לצד זה ואחרים מערבין לצד זה הנה ח' מילין, נשארו ב' מילין יוצאין עוד הישובים בסוכה השניה הם שלא עירבו בצד האחר שבין סוכה לסוכה הולכין עמו מיל תחומם ומיל על ידי עירוב הרי ד' מילין. אבל אליבא דר' מאיר דאמר י"ב מילין ושארו ב' מילין עומד מרחוק וראהה מעשיו. שחלק לשון של והורית חציו בסלע, דתייש דילמא כייף לרישיה זה השעיר ולא יראה וראהה מה שבסלע. ולמה היה קושר בין קרני השעיר, אמרינן (ג) דואיל ובו

מתכפרין דלמא קדים ומלבין (ג) כדכתיב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. ולא היה מגיע למחצית ההר עד שנעשה איברים איברים. אותן איברים רב ושמואל חד אמר מותרים בהנאה הן, כלומר להאכילם לבהמות וחד אמר אסורין.

ו) מלין דף יח:. ב) [תוספתא פ"ג ה"מ]. ג) [לעיל יח: יומ"ג, ד) ר"ה לא:]. ה) [מעילה יח:]. ו) [דף לב:]. ז) [כב' שקלים כפליקן המתחיל לו ראיתן]. ח) [לב יב]. ט) [ליוס כ' של סוכות כפליקן המתחיל כי אקת מועד]. י) [רש"ש מס"ז]. כ) [וע"ע תוס' עירובין נא. ד"ה כיון].

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה תשעים רים היו מירושלים ועד הצוק לוק הר גבוה:

תוס' ישנים

העתיד לנטות אינה ראשונה שלא נעשת כלל מיטותא שיגיע לנסכה והא דאמר בפרק בתרא דסוכות (דף קח.) נבי מוקר הנאה מחכיהו בשלמא שוקל את שקלו בדמנו תוכיחו על אתנה כו' פי' ראינו עושה לו שום טובה אבל פורע חובו הא מישתרבי ליה משמע אבל נבי שקלים אינו עושה לו שום טובה אבל האנוד קאי אבל עתיד לנטות עושה ילחי טובה כדפרישית. מ"ר. וריב"א פירש על אתנוד כגון שנאבדו קודם שנתרומה תרומה דבני העיר שקלים אחרים מחתיקן ותורמין עליו אע"פ שלא בא עדיין לנסכה ועל הנבוי שלא יבנה עוד אפילו לא יבא לידי הזכר כגון אנוד אחר שנתרומה תרומה דנשכנין לנזכרין ועל העתיד לנטות שלא נעבה מעולם וכ"ל דוחק דאנוד ועתיד לנטות הכל אחד ח) (אם לא) דאיכא תרי נוחי עתיד לנטות וכפירוש רבי עיקר: חובות של שנה זו קרינות לשנה האחרת. כין שקלים כין קרבנות ולהכי פריך ליה מפר ושעיר של יום"כ: שאין מטתת ליטר מתה. אבל דיעיל כי הא נוחא מתה וכגון שנתלאת אחר כפרה דאי קודם כפרה הא אמרינן (לעיל) דאחו שילה יקריב דקאמר נתכפר בשאינה תודה תודה מתה הא איפכא אליבי ע"ר וכגון בתמורה (דף כב:) דלרבנן דיעה ומסתמא לא פליגי בפלוגתא דרבי וכגון אי"ת מאי פריך ליה מפר ושעיר של יום הכפורים דמתה ל"ר יהודה היינו משום דחטאת שביפרו בעליה לתיתה אולא כין שנתלאת אחר כפרה דפרישית ואפי' טעמא לא שייך בשקלים ר"ל [כיון] שראויה ליום הכפורים אחר אין זה כפרו בעליה דלא שייך אלא נבי חטאת אבל אי דם כ) שהיה כאה על חטאת מכורר אבל ז אפילו לא היה כאן כלל הטא טומאת מקדש וקדשיו שהכפר עליו פריך להמיא ביום הכפורים אחר. מ"ר. וכן פירש ריב"א ועוד הוסיף כי אע"ג כ) שיכפר זה על טומאת מקדש וקדשיו אחר יום הכפורים זה ד) ולא על של לפניו מ"מ לא מיקרי כפרו בעליה כיון שלא הא על חטאת מכורר ואי"ת אמאי לא פריך מתתה' מת שעיר המשתלח יפקר הדם נשפך הדם ימות שעיר המשתלח ולא

אמרינן יקרב בשנה הבאה (לשון מורי הרב) דשאני התם שנתה דבעלי חיים נתהן אבל אבודה אינו [דמוי] שנעלם ראוי אם היה בעין לפניו. (לשון מורי הרב): **פר ושעיר של יום"כ שאבדו.** אומר ריב"א דאמרו הייט אחר הגרלה דאי קודם הגרלה הן ראוין לשעיר הנעשה כתון ואפילו נתנה אחר יום"כ יכול להקריבו כראם הבנה לו כרגלים כדמשמע בפרק קמא דשבועות לרבי שמעון דאיתא ובולן כאין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו ואמרינן התם דבשעיר החיצון מודה רבי שמעון דאפקר להקריבו דאיתא ובולן על מזבח החיצון לאפוקי פנימי שאינו ראוי על מזבח החיצון משמע הא קודם הגרלה ראוי על מזבח החיצון כיון שראוי לשעיר הנעשה כתון(ה): ז) **קרבנות** ליטר קאמרת שאני קרבנות ליטר כדרבי טבי כו'. תימה דהכי נמי שקלים אל שנה זו קונין מהן קרבנות ליטר ואי יקריבו לשנה הבאה הא ליכא תרומה חדשה דבטלה אחיריתן ואומר ריב"א דה"ש קרבנות ליטר קאמרת התם ואלא מודה רבי יהודה מי הכא שאריך לעשותם מתרומה חדשה דבי טבי והא דקאמר עולין להם לשנה הבאה הייט היכא דשקל שקלים שני פעמים ויבילוס לשנה אחרת לא ליתום חדשים של שנה זו ומשמרי כבר הכבלים ותומרין עליהם כאילו לא אבדו אלא ליתום עם ליתום של שנה שעברה ז) אלא נחדשים אלו ואפילו לא פשטו הכבלים כלל. גי': **ונייתי ונגרל.** פי' ליום הכפורים אחר שעשה נורל חדש אבל אם שהגיע ליום הכפורים של שאתקד לא מהני מידי ותימה לריב"א אם כן שאין הנורל מועיל כלום למה יתות ואבל יכול לשנותו לשעיר הנעשה כתון ולשעירי הרגלים ויש לתתות דמכל מקום מהני מה שהגרלו עליהם שאין לשנותם לשום שעיר ואע"ג שאינו מועיל כלום לענין שבעיבה יום הכפורים אחר יגרילו ואלו יחול על של שם של שעזאל (ועל של שם) שיהיה הגורל להקן ממה שהיה אשתקד. גי'. ויש מפרש פירוש אחר ואינו נכון: **משום** נזירה יעמוד. לכל מי אמרולאי דהכא דפרכינן הך פריכא מנזיר אינו מועיל כלום לענין שבעיבה יום הכפורים אחר יגרילו ואלו יחול על של שם של שעזאל (ועל של שם) שיהיה הגורל להקן ממה שהיה אשתקד. גי'. ויש מפרש פירוש אחר ואינו נכון: **דתניא** רבי אומר שנה תמיומה כו'. ושנת קרבנות נמי ליפוקן לרבי מנשה נמי ערי חומה מכלן דקא לרבי אלי' ד"ר ר"ש שיריש בפרק קמא דרחש הנשה (דף ו:) נבי כל אחמר דקאמר שנה בלא רגלים שיכי מנשמת לה בשלמא לרבי מנשה לא מלי ואינה דבתר חג המצות הייט ב"ב בעיפן ישנת לנבה שהיא שנ"ב לא מלאו עד ב"ב לאחר בתראה מנה משם (י"ח יום) ותעמיד בראש ניסן ויהיה ליה למימר דבי מעי רים ניסן ופי' ר' שמעון

ח) ל"ל חלה. ט) שהיה כאה אלא על חטא כל"ב. י) ל"ל אלא יפפר. יא) ע"כ שיך לדף סה ע"ח. יב) שיך לדף סה ע"ב. יג) הדקשים הם הוחיל ולא פשטו כל"ב.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com